

Course manual Verbaal Conditioneren

Programma Verbaal Conditioneren Module

Versie 0.1.2

Datum: 18/10/2017

Gasttrainer: Joost van der Leij

1. Inleiding

Zoals iedereen die Organizational Behavior Management (OBM) heeft bestudeerd weet, hebben consequenties veel meer invloed op toekomstig gedrag dan antecedenten. Tegelijkertijd functioneert elke consequentie, per definitie, weer als antecedent wanneer toekomstige gedrag daadwerkelijk weer plaatsvindt. Verbaal gedrag is een van de meest voorkomende antecedenten. En, wanneer u beseft dat complimenten een belangrijke consequentie zijn, speelt het verbale ook een voorname rol bij de consequenties. Om die reden besteden we in het kader van OBM in deze module aandacht aan verbaal conditioneren. Want zowel de effectiviteit van verbale antecedenten als van verbale consequenties wordt aanzienlijk vergroot wanneer u de juiste woorden gebruikt.

Woorden zijn geconditioneerde stimuli. Pavlov, de vader van de experimentele gedragsanalyse, was al bezig met de invloed van woorden.

The method of inducing hypnosis in man involves conditions entirely analogous to those which produced it in our dogs. [...] At present the more usual method consist in the repetition of some form of words, describing sleep, articulated in a flat and monotonous tone of voice [i.e., direct verbal suggestions of relaxation and sleep]. Such words are, of course, conditioned stimuli which have become associated with the state of sleep. In this manner any stimulus which has coincided several times with the development of sleep can now by itself initiate sleep or a hypnotic state. [...] Most of the procedures producing hypnosis become more and more effective the more frequently they are repeated. (Pavlov, 1927, Lecture 23)

Nu is het niet de bedoeling dat u uw medewerkers meteen in slaap hypnotiseert, maar het idee dat de woorden die u gebruikt invloed hebben op het gedrag van anderen staat centraal in de module Verbaal Conditioneren. Skinner, de grote voorman van het behaviorisme, maakte dan ook een onderscheid tussen communiceren om de wereld te beschrijven en communiceren om de wereld te veranderen. Dit onderscheid staat centraal in de module Verbaal Conditioneren. Soms is het van belang om heel precies te specificeren wat er aan de hand is. Dat geldt niet alleen voor de OBM aanpak, maar voor veel meer situaties binnen organisaties. Vaker is echter het geval dat u communiceert om iets gedaan te krijgen. U wilt met uw woorden gewenst gedrag initiëren of positief bekrachtigen met complimenten. Welke van deze twee activiteiten u ook doet, in beide gevallen maakt het veel uit in hoe u uw woorden formuleert. Daarnaast is het ook van belang dat u uw woorden ondersteunt met wat

Skinner intern gedrag noemt, en dat u goed rekening houdt met het interne gedrag van de mensen tot wie u zich richt. In de module Verbaal Conditioneren leert u precies hoe u dat het beste doet.

Dit programma is uniek in Europa. Zoals u waarschijnlijk weet wordt er in Amerika veel aandacht besteed aan presenteren en formuleren en wordt hierin op brede schaal in organisaties op getraind. In Nederland behoort u met uw combinatie van OBM en verbaal conditioneren tot de pioniers.

Het programma zelf bestaat uit 16 dagen. Daar heeft u dan wel een heel jaar de tijd voor. De tijd wordt als volgt ingedeeld:

1. Contacturen met gasttrainer: 63 uur verdeeld over 9 dagen.
2. Literatuurstudie, voorbereiden presentatie + schrijven paper: 9 x 4 uur = 36 uur
3. Examenvoorbereiding: 16 uur

We geven meteen een opdracht mee. Het is de bedoeling om tijdens deze training het geleerde meteen in de praktijk te brengen. Dus de opdracht is: zoek een casus waarbij je het verbaal conditioneren direct kan inzetten. Idealiter, is het een casus waarbij OBM wordt ingezet, maar dit is niet verplicht. Het grote voordeel van een OBM casus is dat dankzij het meten als onderdeel van OBM meteen kan worden vastgesteld of, en zo ja in welke mate, het verbaal conditioneren tot een versnelling leidt in het behalen van de subdoelen.

1. We werken in negen dagen verdeeld over negen maanden. De eerste bijeenkomst is in januari de laatste in november omdat er in de zomermaanden juli en augustus geen bijeenkomst is.
2. Ter voorbereiding van elke bijeenkomst is er een reader met relevante literatuur en een online video van ongeveer een uur waarin het theoretische kader van die dag wordt behandeld. Op die manier kunnen we de focus tijdens de bijeenkomsten leggen op het oefenen van de stof en het beantwoord krijgen van uitdagende vragen.
3. Tijdens de opleiding voert u een praktijkopdracht uit in de vorm van het schrijven van een paper over een van de onderwerpen van de negen bijeenkomsten (een beschrijving hiervan volgt hieronder). Dit paper kan u natuurlijk gebruik maken bij de promotie van uw werkzaamheden of om uw inzicht in de materie te demonstreren. Het paper wordt binnen de opleiding gebruikt om uw vermogen tekstueel mensen verbaal te conditioneren te testen en aan te scherpen.
4. U houdt een logboek bij van de momenten dat u of bewust bent van hetgeen u tijdens de verbaal conditioneren opleiding hebt geleerd hebt ingezet binnen de casus of wanneer u zichzelf hebt betrappt het geleerde automatisch en zonder daarbij na te denken heeft gebruikt. Daarnaast kunt u optioneel in uw logboek noteren wanneer een van beide gebeurt in andere situaties dan uw casus.

Na de Verbaal Conditioneren opleiding bent u in staat om alle onderdelen van verbaal conditioneren, namelijk uw eigen interne gedrag, uw formuleringen en uw inzicht in de mensen tegen wie u zich richt te gebruiken. Op die manier vergroot u uw effectiviteit in het initiëren van gewenst gedrag en in het sociaal belonen.

Data en tijden

Cursusdata 2018:

Woensdag 10 januari

Woensdag 7 februari

Woensdag 7 maart

Woensdag 4 april

Woensdag 2 mei

Woensdag 6 juni

Woensdag 12 september

Woensdag 10 oktober

Woensdag 7 november

Tijden: van 9.00 tot 17.00 uur.

Literatuur

U ontvangt een reader met alle relevante literatuur op de eerste dag van de opleiding.

Daarnaast ontvangt u de volgende boeken als naslagwerk:

Joost van der Leij: Breintraining

Joost van der Leij: Het Neurogram®

Joost van der Leij: Logica van Onzekerheid

Joost van der Leij: Meer Dan Waar

Joost van der Leij: Psychologie Zonder Inhoud

2. Doelen van het programma

We onderkennen drie hoofddoelen in het programma:

1. Een betere beheersing van hoe u formuleert wat u wilt zeggen en overbrengen. Beter kunnen luisteren naar wat iemand zegt en daarbij de connectie kunnen maken naar welke soort verbale conditionering daar in het verleden waarschijnlijk aan gekoppeld zit. Het vermogen om oude conditioneringen te doorbreken en te vervangen door nieuwe verbale conditioneringen die beter voor de ander zijn. En het vermogen dit zowel één op één te doen als met grotere groepen.
2. Een betere beheersing van uw eigen interne en externe gedrag zodat u in staat bent om uw communicatie met de juiste bewegingen van hoofd en handen te ondersteunen. Op die manier leert u onder andere om toehoorders mee te nemen op een emotionele reis zodat u hen meer raakt en meer betrokken maakt bij hetgeen u wilt overbrengen.
3. Een goed inzicht in hoe toehoorders in het verleden door middel van positieve en negatieve consequenties zijn geconditioneerd om meestal ongewenst gedrag in stand te houden en gewenst gedrag te laten uitdoven en hoe u met de woorden die u gebruikt en OBM in staat bent om negatieve conditionering te doorbreken en te vervangen door positieve bekrachtiging.

Het programma heeft een hoog interactief karakter. De onderwijsvormen bestaan uit kennisoverdracht ("college"), taalpatroon van de dag, discussie over de gelezen literatuur en de online video, presentaties van de eigen voortgang binnen de eigen casus, demonstraties en oefenen in plenaire en subgroepen. De eerste drie dagen van het programma focussen op het eerste hoofddoel, het tweede drietal op het tweede hoofddoel en de laatste drie dagen op het derde hoofddoel. Hieronder staat het programma per dag nader uitgewerkt.

3. Opzet bijeenkomsten

Programma:

Dag 1 ochtend:

- Kennismaking.
- Inleiding in de materie.
- Wederzijdse verwachtingen.
- Taalpatroon van de dag: de hulpwerkwoorden, met name zouden en moeten.
- Kennisoverdracht: drie manieren van leren: imprinting, associatief leren & instrumenteel leren.
- Kennisoverdracht: verschil tussen specifiek en niet specifiek gedrag; tussen intern gedrag en extern gedrag.
- Demonstratie: intern gedrag, namelijk beheersen emoties en gevoelens.
- Oefenen: intern gedrag, namelijk beheersen emoties en gevoelens.

Bijbehorende literatuur:

- Skinner, B. F. *Science and Human Behavior*. Macmillan, 1960. Hoofdstuk 3: Why Organisms Behave.

Dag 1 middag:

- Kennisoverdracht: kritiek op het behaviorisme: blanco leermachine versus evolutie.
- Demonstratie: evolutionaire gedragstypes uitzoeken volgens het Neurogram® model.

Bijbehorende literatuur:

- Skinner, B. F. *Science and Human Behavior*. Macmillan, 1960. Hoofdstuk 14: Function Versus Aspect.
- Tooby, John, and H. Clark Barrett. "Resolving the Debate on Innate Ideas." *The Innate Mind*, 2005, pp. 305–337.

Dag 2 ochtend:

- Korte herhaling van de vorige dag.
- Presentatie stand individuele casi.
- Taalpatroon van de dag: als en wanneer.
- Kennisoverdracht: evolutionaire gedragstypes, de Big Five persoonlijkheidskenmerken en neurotransmitters.

Bijbehorende literatuur:

- Deyoung, Colin G. "Personality Neuroscience and the Biology of Traits." *Social and Personality Psychology Compass*, vol. 4, no. 12, 2010, pp. 1165–1180

Dag 2 middag:

- Kennisoverdracht: conditionering in het verleden en verwachtingen naar de toekomst. Hoe in het verleden ongewenst gedrag is beloond en gewenst gedrag is uitgedoofd en hoe dit de verwachtingen voor de toekomst vormgeeft.
- Demonstratie: intern gedrag, beelden van het verleden en toekomst beheersen.
- Oefenen: intern gedrag, beelden van het verleden en toekomst beheersen.

Bijbehorende literatuur:

- Seymour, Ben, et al. "The Neurobiology of Punishment." *Nature Reviews Neuroscience*, vol. 8, no. 4, 2007, pp. 300–311.

Dag 3:

- Korte herhaling van de eerste twee dagen.
- Presentatie stand individuele casi.
- Taalpatroon van de dag: hoe meer hoe meer.
- Kennisoverdracht: het bewustzijn als eindresultaat van intern gedrag.
- Demonstratie: intern gedrag, beheersen van gedachten.
- Oefenen: intern gedrag, beheersen van gedachten.
- Bespreken opzet paper.
- Elkaar helpen met de eigen casi.
- Kennisoverdracht: het voorspellend brein en hoe de piramidestructuur van het brein verwachting en waarneming tegen elkaar uitspeelt. Hoe Bayesiaanse statistiek het probleem van armoede van de stimulus oplost (Poverty of Stimulus argument tegen het behaviorism).

Bijbehorende literatuur:

- Pavlov, Ivan Petrovich, and W. Horsley Gantt. *Lectures on Conditioned Reflexes*. Classics of Psychiatry & Behavioral Sciences Library, 1991. Lecture 23
- O'doherty, John. "Reward Predictions and Computations." *Neurobiology of Sensation and Reward Frontiers in Neuroscience*, 2011, pp. 311–327.

Dag 4:

- Korte herhaling van de eerste drie dagen.
- Presentatie stand individuele casi.
- Kennisoverdracht: triangulatie, de wereld beschrijven en de wereld veranderen.
- Oefenen: specificeren van en met taal, de 11 belangrijkste taalpatronen.
- Kennisoverdracht: taal, conditionering en Bayesiaanse statistiek.

Bijbehorende literatuur:

- Davidson, Donald. "Three Varieties of Knowledge." *Subjective, Intersubjective, Objective*, 2001, pp. 205–220.
- Xu, Fei. "Rational Statistical Inference and Cognitive Development." *The Innate Mind*, Volume 3, Jan. 2008, pp. 199–215.

Dag 5:

- Korte herhaling van de eerste vier dagen.
- Presentatie stand individuele casi.
- Kennisoverdracht: tacting en manding; hoe initieer je gewenst gedrag met verbaal conditioneren.

- Oefenen: gedrag initiëren met taal, de 23 belangrijkste taalpatronen.

Bijbehorende literatuur:

- Mayer, G. Roy, et al. Behavior Analysis for Lasting Change. Sloan Publishing, 2014. Hoofdstuk 17: Achieving Stimulus Control.

Dag 6:

- Korte herhaling van de eerste vijf dagen.
- Presentatie stand individuele casi.
- Kennisoverdracht: hypnotische taalpatronen.
- Oefenen: hypnotische taalpatronen.
- Kennisoverdracht: hypnose.
- Demonstratie: hypnose.
- Oefenen: hypnose.

Bijbehorende literatuur:

- Mayer, G. Roy, et al. Behavior Analysis for Lasting Change. Sloan Publishing, 2014. Hoofdstuk 19: Teaching, Expanding and Refining Verbal Behavior.
- Skinner, B. F., and Henry D. Schlinger. Verbal Behavior. Echo Point Books & Media, 2015. Hoofdstuk 3: The Mand

Dag 7:

- Korte herhaling van de eerste zes dagen.
- Presentatie stand individuele casi.
- Taalpatroon van de dag: nog en niet.
- Kennisoverdracht: relatie behaviorism en cybernetica. Veranderingsmodel extern en intern gedrag. Relatie met MORCA uit OBM. Terugkoppeling en control feedback.
- Oefenen: in kaart brengen en veranderen van intern gedrag.
- Kennisoverdracht: relatie ABC-analyse en veranderingsmodel extern en inter gedrag.
- Oefenen: in kaart brengen combinatie ABC-analyse en intern gedrag.

Bijbehorende literatuur:

- Ashby, Wr. An Introduction to Cybernetics. Methuen, 1970. Hoofdstuk 1: What is New
- Miller, George A. Plans and the Structure of Behavior. Martino Fine Books, 2013. Foreword van Donald Broadbent

Dag 8:

- Korte herhaling van de eerste zeven dagen.
- Presentatie stand individuele casi.
- Taalpatroon van de dag: ja ladders en nee.
- Kennisoverdracht: associatief leren.
- Demonstratie: associatie leggen tussen emoties.
- Oefenen: associatie leggen tussen emoties.
- Kennisoverdracht: emotionele associaties leggen met behulp van verhalen.
- Oefenen: verhalen presenteren met emotionele associates.

Bijbehorende literatuur:

- Mayer, G. Roy, et al. Behavior Analysis for Lasting Change. Sloan Publishing, 2014. Hoofdstuk 26: Preventing Unwanted Behavior: Antecedent Methods.

Dag 9 ochtend:

- Korte herhaling van de eerste acht dagen.
- Presentatie stand individuele casi.
- Taalpatroon van de dag: toekomstige, tegenwoordige en voltooid verleden tijd.
- Kennisoverdracht: twee manieren om associaties te maken met intern gedrag: via de vorm of via de inhoud.
- Demonstratie: negatieve associates verbreken en vervangen door positieve associaties qua inhoud.
- Oefenen: negatieve associates verbreken en vervangen door positieve associaties qua inhoud.

Dag 9 middag:

- Kennisoverdracht: neurologische basis van hoe het brein omgaat met tijd.
- Demonstratie: leren werken met associaties rond tijd.
- Oefenen: leren werken met associaties rond tijd.
- Kennisoverdracht: rekening houden met associaties rond tijd bij andere mensen en hen verbaal conditioneren hun toekomstverwachting positief bij te stellen door ongewenst gedrag te laten uitdoven en gewenst gedrag positief te bekrachtigen.
- Demonstratie: wegnemen van geplande beloningen voor ongewenst gedrag en vervangen door het plannen van positieve bekrachtiging voor gewenst gedrag bij jezelf en bij anderen.

Bijbehorende literatuur:

- Clark, Andy, "Whatever next? Predictive brains, situated agents, and the future of cognitive science" Behavioral and Brain Sciences - 05 / 2013

4. Toetsing

De toetsing kent drie componenten:

1. Inhoudelijk paper over een van de in de opleiding aan bod gekomen onderwerpen. Dit paper toont dan tegelijkertijd uw begrip van het onderwerp aan alsmede het vermogen om verbaal te conditioneren.
2. Korte presentatie van het paper.
3. Vragen beantwoorden naar aanleiding van het paper.

Bij een succesvolle afronding ontvangt u het certificaat "Licensed NLP Business Practitioner™" van The Society of NLP™

5. Meer informatie

Bereikbaarheid:

De VU is het best bereikbaar met het OV.

Station Zuid ligt op loopafstand. Metro 51 en Tram 5 stoppen voor de deur.

Parkeren is alleen mogelijk tegen betaling.

Voor een plattegrond, klik hier: <http://goo.gl/maps/Ld8jE>

Voor meer informatie over ADRIBA en toegang tot diverse kennisbronnen, kijk op:
www.adriba.nl

Bereikbaarheid gasttrainer:

Joost van der Leij, joost@tiouw.com 0650621809

Word ook lid van onze ADRIBA LinkedIn Groep. Wij gebruiken dit als discussieplatform.

Vele

tientallen oud deelnemers en andere belangstellenden staan u graag te woord!

Wij wensen u veel plezier en succes bij het Verbaal Conditioneren programma!

6. Reader

Ashby, W. *An Introduction to Cybernetics*. Methuen, 1970.

Clark, Andy “Whatever next? Predictive Brains, Situated Agents, and the Future of Cognitive Science.” *Behavioral and Brain Sciences*, vol. 36, no. 03, Oct. 2013, pp. 181–204., doi:10.1017/s0140525x12000477.

Davidson, Donald. “Three Varieties of Knowledge.” *Subjective, Intersubjective, Objective*, 2001, pp. 205–220., doi:10.1093/0198237537.003.0014.

Deyoung, Colin G. “Personality Neuroscience and the Biology of Traits.” *Social and Personality Psychology Compass*, vol. 4, no. 12, 2010, pp. 1165–1180., doi:10.1111/j.1751-9004.2010.00327.x.

Mayer, G. Roy, et al. *Behavior Analysis for Lasting Change*. Sloan Publishing, 2014.

Miller, George A. *Plans and the Structure of Behavior*. Martino Fine Books, 2013.

O’doherly, John. “Reward Predictions and Computations.” *Neurobiology of Sensation and Reward Frontiers in Neuroscience*, 2011, pp. 311–327., doi:10.1201/b10776-18.

Pavlov, Ivan Petrovich, and W. Horsley Gantt. *Lectures on Conditioned Reflexes*. Classics of Psychiatry; Behavioral Sciences Library, 1991.

Seymour, Ben, et al. “The Neurobiology of Punishment.” *Nature Reviews Neuroscience*, vol. 8, no. 4, 2007, pp. 300–311., doi:10.1038/nrn2119.

Skinner, B. F. *Science and Human Behavior*. Macmillan, 1960.

Skinner, B. F. *Verbal Behavior*. Echo Point Books; Media, 2015.

Tooby, John, and H. Clark Barrett. “Resolving the Debate on Innate Ideas.” *The Innate Mind*, 2005, pp. 305–337., doi:10.1093/acprof:oso/9780195179675.003.0018.

Xu, Fei. “Rational Statistical Inference and Cognitive Development.” *The Innate Mind, Volume 3*, Jan. 2008, pp. 199–215., doi:10.1093/acprof:oso/9780195332834.003.0010.